

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
30 päivänä huhtikuuta 2019¹

Asia C-390/18

Rikosasia tuntematonta vastaan
Muina osapuolina:
YA,
AIRBNB Ireland UC,
Hotelière Turenne SAS,
Association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP) ja
Valhotel

(Ennakkoratkaisupyyntö – juge d’instruction du tribunal de grande instance de Paris (Pariisin alioikeuden tutkintatuomari, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Direktiivi 2000/31/EY – Ammattimaisten ja satunnaisten majoittajien, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, saattaminen yhteen tällaista majoitusta etsivien henkilöiden kanssa – Erilaisten lisäpalvelujen tarjoaminen – Kansallinen säännöstö, johon sisältyy kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista rajoittavia sääntöjä

I Johdanto

1. Unionin tuomioistuin on katsonut tuomioissa Asociación Profesional Elite Taxi² ja Uber France,³ että välityspalvelu, jonka tarkoituksena on luoda yhteys yhtäältä omia ajoneuvojaan käyttävien ei-ammattimaisten kuljettajien ja toisaalta kaupunginsisäisiä kuljetuksia haluavien henkilöiden välille ja joka on erottamattomasti yhteydessä kuljetuspalveluun, ei ole tietoyhteiskunnan palvelu eikä se voi kuulua direktiivin 2000/31/EY⁴ soveltamisalaan.

2. Nyt käsiteltävä asia lukeutuu lisäksi niihin tapauksiin, joissa tarkastellaan sähköisten alustojen välityksellä tarjottavien palvelujen luokitteluun liittyvää ongelmaa. Juge d’instruction du tribunal de grande instance de Paris (Pariisin alioikeuden tutkintatuomari, Ranska) pyytää unionin tuomioistuinta ratkaisemaan, täyttääkö palvelu, joka koostuu yhteyden luomisesta yhtäältä majoittajien, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, ja toisaalta tällaista majoitusta etsivien henkilöiden välille, direktiivin 2000/31 mukaisen tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän ja sovelletaanko siihen näin ollen direktiivissä 2000/31 taattua palvelujen vapaata liikkuvuutta.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, 48 kohta).

³ Tuomio 10.4.2018 (C-320/16, EU:C:2018:221, 27 kohta).

⁴ Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL 2000, L 178, s. 1).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

3. Väitetyt teot tapahtuivat 11.4.2012 ja 24.1.2017 välisenä aikana. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että direktiivi 98/34/EY⁵ kumottiin ja korvattiin 7.10.2015 alkaen direktiivillä (EU) 2015/1535.⁶ Direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa määritellään käsite ”tietoyhteiskunnan palvelut” viittaamalla direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohtaan, jossa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

b) ’palvelulla’ kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

Tässä määritelmässä tarkoitetaan:

- 1) ’etäpalvelulla’ palvelua, joka toimitetaan siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä;
- ii) ilmaisulla ’sähköisessä muodossa’ palvelua, joka lähetetään lähetyspaikasta ja vastaanotetaan määränpäässä tietoja elektronisesti käsittelevien laitteiden (mukaan lukien digitaalinen pakkaaminen) tai tietojen säilytyksen avulla ja joka lähetetään, siirretään ja vastaanotetaan kokonaan linjoja, radioyhteyttä, optisia tai muita elektromagneettisia välineitä käyttäen,
- iii) ’palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavalla palvelulla’ palvelua, joka toimitetaan henkilökohtaisen pyynnön perusteella tapahtuvana tiedonsiirtona.”

Ohjeellinen luettelo palveluista, joita ei tarkoiteta tässä määritelmässä, on liitteessä I.

--”

4. Direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan sisältyvän käsitteen ”tietoyhteiskunnan palvelut” määritelmä on olennaisilta osin sama kuin direktiivin 98/34 1 artiklan 2 kohtaan sisältyvä määritelmä. Lisäksi viittauksia direktiiviin 98/34 pidetään viittauksina direktiiviin 2015/1535.⁷ Näistä syistä tarkastelua, joka koskee palvelun luokittelua direktiivissä 2015/1535, johon siis viitataan tässä ratkaisuehdotuksessa, tarkoitetuksi ”tietoyhteiskunnan palveluksi”, voidaan mielestäni soveltaa direktiivin 98/34 säännöksiin.

5. Direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

5 Teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1998, L 204, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL 1998, L 217, s. 18) (jäljempänä direktiivi 98/34).

6 Teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9.9.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/34/EY (EYVL L 241, s. 1). Ks. direktiivin 10 artikla.

7 Ks. direktiivin 2015/1535 10 artikla.

- h) 'yhteensovitetulla alalla' jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä asetettuja, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin tai tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia vaatimuksia riippumatta siitä, ovatko vaatimukset yleisluonteisia vai erityisesti tähän tarkoitukseen suunnattuja.
- i) Yhteensovitettu ala kattaa vaatimukset, joita palvelujen tarjoajan on noudatettava:
- aloittaessaan tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen, kuten pätevyyttä, lupaa tai ilmoituksen tekoa koskevat vaatimukset,
 - jatkaessaan toimintaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajana, kuten palvelun tarjoajan käyttäytymistä koskevat taikka palvelun laatuun tai sisältöön liittyvät vaatimukset, joihin kuuluvat myös mainontaa ja sopimuksia koskevat vaatimukset, tai palvelun tarjoajan vastuuta koskevat vaatimukset.
- ii) Yhteensovitettu ala ei kata seuraavia vaatimuksia:
- tavaroihin sinänsä sovellettavat vaatimukset,
 - tavarantoimituksiin sovellettavat vaatimukset,
 - muulla tavalla kuin sähköisesti tarjottuihin palveluihin sovellettavat vaatimukset.”

6. Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä.

2. Jäsenvaltiot eivät voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta.

3. Edellä 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta liitteessä tarkoitettuihin aloihin.”

4. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa toimenpiteitä, joilla poiketaan 2 kohdan säännöksistä tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta, jos:

a) toimenpiteet

i) ovat tarpeellisia jollakin seuraavalla perusteella:

- yleinen järjestys, erityisesti rikosten ehkäisy, tutkinta, selville saaminen ja syytteenpano mukaan lukien alaikäisten suojelu ja erityisesti rotuun, sukupuoleen, uskontoon tai kansallisuuteen perustuvaan vihaan yllyttämisen torjunta ja yksittäisiin ihmisiin kohdistuvat ihmisarvon loukkaukset,
- kansanterveyden suojelu;
- yleinen turvallisuus, mukaan lukien kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen turvaaminen;
- kuluttajansuoja, mukaan lukien sijoittajien suoja;

ii) kohdistuvat tiettyyn tietoyhteiskunnan palveluun, joka vahingoittaa i alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista tai joka vakavalla tavalla saattaa vaarantaa kyseisten tavoitteiden saavuttamisen;

iii) ovat oikeassa suhteessa näihin tavoitteisiin;

- b) jäsenvaltio on ennen kyseisten toimenpiteiden toteuttamista: pyytänyt 1 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltiota toteuttamaan toimenpiteitä, eikä viimeksi mainittu ole niitä toteuttanut tai ne eivät ole olleet riittäviä, ja
- pyytänyt 1 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltiota toteuttamaan toimenpiteitä, eikä viimeksi mainittu ole niitä toteuttanut tai ne eivät ole olleet riittäviä, ja
 - ilmoittanut komissiolle ja 1 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltiolle aikomuksestaan toteuttaa tällaisia toimenpiteitä.

5. Jäsenvaltiot voivat kiireellisissä tapauksissa poiketa 4 kohdan b alakohdassa asetetuista edellytyksistä. Tässä tapauksessa toimenpiteistä on ilmoitettava mahdollisimman pian komissiolle ja 1 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltiolle mainiten samalla syyt, joiden perusteella jäsenvaltio katsoo, että kyseessä on kiireellinen tapaus.

6. Rajoittamatta jäsenvaltioiden mahdollisuutta jatkaa kyseisten toimenpiteiden toteuttamista komissio tutkii mahdollisimman pian, ovatko ilmoitetut toimenpiteet yhteensopivia yhteisön oikeuden kanssa. Jos komissio päätyy siihen lopputulokseen, että toimenpide on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, sen on pyydettävä, että kyseinen jäsenvaltio pidättyy toteuttamasta suunniteltuja toimenpiteitä tai lopettaa niiden toteuttamisen pikaisesti.”

B Ranskan lainsäädäntö

7. Kiinteistöä ja liikeomaisuutta koskeviin liiketoimiin liittyvän toiminnan harjoittamisen edellytysten sääntelystä 2.1.1970 annetun lain nro 70-9 (loi n° 70-9, du 2 janvier 1970, réglementant les conditions d'exercice des activités relatives à certaines opérations portant sur les immeubles et les fonds de commerce) konsolidoidun version (jäljempänä Hoguet-laki)⁸ 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tämän lain säännöksiä sovelletaan luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, jotka jatkuvaluonteisesti toteuttavat, myös sivutoimisesti, muiden kiinteistöjä koskevia liiketoimia tai osallistuvat niihin, kun ne liittyvät:

1) rakennettujen tai rakentamattomien, kalustettujen tai kalustamattomien kiinteistöjen ostamiseen, myymiseen, etsintään, vaihtamiseen, vuokraamiseen tai alivuokraamiseen, olipa tämä kausiluonteista tai jatkuvaa;

--”

8. Hoguet-lain 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Edellä 1 §:ssä tarkoitettua toimintaa voivat harjoittaa vain sellaiset luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joilla on ammattikortti, jonka on myöntänyt alueellisen kauppa- ja teollisuuskamarin puheenjohtaja tai Île-de-Francen departementin kauppa- ja teollisuuskamarin puheenjohtaja Conseil d'État'n kuulemisen jälkeen annetussa asetuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti ja siinä vahvistetuksi ajaksi ja jossa täsmennetään, mitä liiketoimia ne voivat tehdä. --

Tämä kortti voidaan myöntää vain luonnollisille henkilöille, jotka

1) ovat esittäneet selvityksen soveltuvuudestaan ammattiin;

⁸ JORF 4.1.1970, s. 142.

- 2) osoittavat, että heillä on taloudellinen takuu, josta voidaan maksaa korvauksia – –;
- 3) ottavat ammatillisen vastuuvakuutuksen taloudellisten seurausten varalta; ja jotka
- 4) eivät ole rajoitetusti oikeustoimikelpoisia eivätkä liiketoimintakiellossa – –.”

9. Lisäksi kyseisen lain 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden, jotka vastaanottavat tai pitävät hallussaan rahasummia – – on noudatettava Conseil d’État’n kuulemisen jälkeen annetussa asetuksessa vahvistettuja edellytyksiä, erityisesti rekisterinpitovelvollisuutta ja kuittien antamista koskevia edellytyksiä, ja lupaehdoista ilmeneviä muita velvollisuuksia.”

10. Asetuksessa asetetaan siis velvollisuus pitää erityisiä rekisterejä, luetteloja ja tarkkaa kirjanpitoa, jos toiminnassa käsitellään varoja, ja tämän tarkoituksena on suojata niiden yksityisten intressiä, jotka luovuttavat varoja välittäjille.

11. Lopuksi Hoguet-lain 14 §:ssä säädetään seuraamukseksi ammattikortin haltijan aseman puuttumisesta kuuden kuukauden vankeusrangaistus ja 7 500 euron sakko. Lisäksi kyseisen lain 16 pykälässä säädetään rangaistavaksi kahden vuoden vankeusrangaistuksella ja 30 000 euron suuruisella sakolla rahasummien käsittely ammattikortin haltijan asemaa koskevan velvollisuuden vastaisesti (3 §) tai erityisten rekisterien, luetteloiden ja tarkan kirjanpidon pitämistä koskevan velvollisuuden vastaisesti (5 §).

III Pääasian tosiseikat

12. Yhdysvaltoihin sijoittautunut AIRBNB Inc. -yhtiö on AIRBNB-konsernin emoyhtiö.

13. AIRBNB Ireland UC on Irlannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Dublin (Irlanti). Se kuuluu AIRBNB-konserniin ja on kokonaan AIRBNB Inc:n omistuksessa. AIRBNB Ireland huolehtii verkkoalustan, jonka tarkoituksena on yhdistää yhtäältä (ammattimaisia ja satunnaisia) majoittajia, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, ja toisaalta henkilöitä, jotka etsivät tällaista majoitusta, hallinnoinnista kaikkien Yhdysvaltojen ulkopuolella olevien käyttäjien osalta.

14. Association pour un hébergement et un tourisme professionnel (AHTOP) (turismi- ja majoitusalan ammattilaisten liitto, jäljempänä AHTOP) tuntematonta rikoksenteelijää vastaan jättämän, yksityisoikeudellisen vaatimuksen sisältävän asianomistajan rikosilmoituksen perusteella Pariisiin syyttäviviranomainen toimitti 16.3.2017 tutkintatuomarille menettelyn aloittamista koskevan hakemuksen, joka koski Hoguet-laissa tarkoitettua varojen käsittelemistä ammattikortittoman henkilön kiinteistön ja liikeomaisuuden välittämisen ja hallinnointitoiminnan yhteydessä ja muita 11.4.2012 ja 24.1.2017 välisenä aikana väitetysti tapahtuneita rikoksia, ja nimesi AIRBNB Irelandin avustajaan oikeutetuksi todistajaksi (témoin assisté).

15. AIRBNB Ireland kiistää harjoittavansa kiinteistönvälitystoimintaa ja vetoaa siihen, ettei Hoguet-lakia voida soveltaa, koska se ei sovellu yhteen direktiivin 2000/31 kanssa.

IV Ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

16. Näissä olosuhteissa juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris päätti 6.6.2018 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 13.6.2018, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Sovelletaanko AIRBNB Ireland -yhtiön Irlannista käsin ylläpidetyn sähköisen alustan välityksellä Ranskassa tarjoamiin palveluihin [direktiivin 2000/31] 3 artiklassa tarkoitettua palvelujen tarjoamisen vapautta?
- 2) Voidaanko AIRBNB Ireland -yhtiötä vastaan soveltaa [Hoguet-laissa] säädettyjä kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista Ranskassa rajoittavia sääntöjä?”

17. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet AIRBNB Ireland, AHTOP, Ranskan, Tšekin, Espanjan ja Luxemburgin hallitukset sekä Euroopan komissio. Tšekin ja Luxemburgin hallituksia lukuun ottamatta kaikki edellä mainitut osapuolet osallistuivat istuntoon, joka pidettiin 14.1.2019.

V Asian tarkastelu

A Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä saamaan selville, onko AIRBNB Irelandin tarjoamien palvelujen katsottava kuuluvan direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, johon direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa viitataan, tarkoitetun tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän piiriin ja sovelletaanko niihin näin ollen kyseisessä direktiivissä taattua vapaata liikkuvuutta.

19. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa sitä vastoin säädetään, että muut jäsenvaltiot kuin se, jonka alueelle palvelun tarjoaja on sijoittautunut, eivät voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi lähtökohtaisesti rajoittaa tällaisten palvelujen tarjoamisen vapautta. Tietoyhteiskunnan palveluihin sovelletaan siten ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä tarkoitettua palvelujen tarjoamisen vapautta.

20. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tältä osin ilmoittanut ainoastaan, että direktiivi 2000/31 on esteenä Hoguet-lain kaltaisten rajoittavien kansallisten säännösten soveltamiselle sähköiseen kaupankäyntiin ja että tämän vuoksi on ratkaistava, kuuluuko AIRBNB Irelandin toiminta kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

21. Tältä osin kantajat esittävät täysin vastakkaisia näkemyksiä ja tuovat esiin näkökohtia, jotka liittyvät kysymykseen siitä, onko – ja millä varauksilla – AIRBNB Irelandin toiminta rinnastettavissa Uberin toimintaan; viimeksi mainitusta on annettu tuomiot Asociación Profesional Elite Taxi⁹ ja Uber France.¹⁰

⁹ Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

¹⁰ Tuomio 10.4.2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

22. AIRBNB Ireland, Tšekin ja Luxemburgin hallitukset sekä komissio ovat pääasiallisesti sitä mieltä, että AIRBNB Irelandin tarjoaman kaltainen palvelu täyttää direktiivissä 2000/31 tarkoitettun tietoyhteiskunnan palvelun määritelmässä täsmennetyt kriteerit, koska sen avulla palvelujen tarjoajat voidaan saattaa yhteen potentiaalisten asiakkaiden kanssa.

23. AHTOP sekä Ranskan ja Espanjan hallitukset sitä vastoin katsovat, että unionin tuomioistuimen tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi¹¹ käyttämän päättelyn mukaisesti AIRBNB Irelandin tarjoaman kaltainen välityspalvelu on – yhdessä muiden AIRBNB Irelandin tarjoamien palvelujen kanssa – kokonaispalvelu, jonka pääasiallinen osa on kiinteistöliiketoimien alaan liittyvä palvelu.

24. Jotta ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen voidaan vastata, esitän ensiksi joitakin AIRBNB Irelandin ja sen sähköisen alustan toimintaa koskevia yleisiä huomautuksia (tämän ratkaisuehdotuksen 25–33 kohta). Sen jälkeen vastaan kysymykseen siitä, kuuluuko – nämä huomautukset huomioon ottaen – AIRBNB Irelandin toiminta tietoyhteiskunnan palvelun käsitteen alaan. Tässä yhteydessä palautan mieleen lainsäädännölliset edellytykset, joiden mukaisesti palvelun voidaan katsoa kuuluvan tietoyhteiskunnan palvelun käsitteen alaan, ja kuvailen niitä erityisiä ongelmia, joita aiheutuu sähköisten alustojen luokittelusta direktiivin 2000/31 valossa (tämän ratkaisuehdotuksen 35–44 kohta). Muistutettuani kyseisten ongelmien ratkaisemiseksi kehitetystä oikeuskäytännön ratkaisusta (tämän ratkaisuehdotuksen 45–53 kohta) tarkastelen, voidaanko kyseistä ratkaisua soveltaa pääasian olosuhteissa, ja jos näin voidaan tehdä, millä edellytyksillä (tämän ratkaisuehdotuksen 55–78 kohta). Lopuksi tarkastelen näiden seikkojen pohjalta sitä, kuinka AIRBNB Irelandin tarjoamat muut palvelut vaikuttavat sen välityspalvelun luokitteluun (tämän ratkaisuehdotuksen 80–85 kohta).

1. AIRBNB Irelandin toiminta

25. Kuten pääasian taustalla olevista tosiseikoista ja joidenkin osapuolten esittämistä selityksistä sekä kyseisen palvelualustan Euroopan unionissa toimivia käyttäjiä koskevista käyttöehdoista¹² ilmenee, AIRBNB Ireland ylläpitää sähköistä alustaa, jonka avulla voidaan yhdistää yhtäältä majoittajia, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, ja toisaalta henkilöitä, jotka etsivät tämän tyyppistä majoitusta.

26. AIRBNB Ireland keskittää ilmoitukset palvelualustalleen niin, että vuokrattavan majoituspaikan haku voidaan suorittaa käyttämällä useita kriteerejä riippumatta mahdollisen vuokralaisen olinpaikasta. Erityisesti määränpään ja oleskeluajanjakson perusteella suoritettuna haun tuloksena saadaan majoituspaikkaluettelo, jonka yhteydessä esitetään kuvia ja yleisiä tietoja, muun muassa hinnat. Tämän jälkeen alustan käyttäjä voi saada yksityiskohtaisemmat tiedot kustakin majoituspaikasta ja tehdä valinnan niiden perusteella.

27. Vuokranantajan on vahvistettava hinnat, tiedot vapaista ajanjaksoista ja varauskriteerit sekä laadittava järjestyssäännöt, jotka mahdollisten vuokralaisten on hyväksyttävä. Majoituspaikan vuokraamista koskevien perumisehtojen osalta vuokranantajan on lisäksi valittava yksi AIRBNB Irelandin etukäteen määrittelemistä vaihtoehtoista.

28. AIRBNB Irelandin tarjoamat palvelut eivät rajoitu vuokranantajat ja vuokralaiset yhdistävän alustan tarjoamiseen.

29. Ensinnäkin AIRBNB Ireland on ottanut käyttöön luokittelujärjestelmän, jossa vuokranantajat ja vuokralaiset voivat arvioida toisensa antamalla toisilleen nollasta viiteen tähteä. Luokitukset mahdollisine kommentteineen ovat alustalla vuokranantajien ja vuokralaisten saatavilla.

¹¹ Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

¹² Ks. <https://www.airbnb.fr/terms#eusec7> .

30. Lisäksi joissakin tapauksissa, esimerkiksi jos vuokranantaja saa heikon luokituksen tai kielteisiä kommentteja tai peruuttaa vahvistettuja varauksia, AIRBNB Ireland voi poistaa ilmoituksen väliaikaisesti, peruuttaa varauksen tai jopa evätä pääsyn sivustolle.

31. Lopuksi AIRBNB Ireland tarjoaa vuokranantajalle i) hänen palvelutarjouksensa sisällön määrittelevän lomakkeen, ii) valokuvauspalvelun, iii) vahingonkorvausvastuuvakuutuksen, iv) korkeintaan 800 000 euron suuruiset vahingot kattavan takuun ja v) toiminnon, jonka avulla vuokranantaja voi saada arvion markkinoiden keskihinnosta alustalla kertyneiden tietojen perusteella.

32. AIRBNB-konsernissa AIRBNB Payments UK Ltd, Ison-Britannian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Lontoossa, tarjoaa AIRBNB Irelandin sähköisen alustan käyttäjille maksupalveluja verkossa ja hallinnoi konsernin maksutoimintoja unionissa. Jos vuokranantaja hyväksyy vuokralaisen, vuokralainen suorittaa AIRBNB Payments UK -yhtiölle vuokrahintaa vastaavan määrän, johon sisältyvät AIRBNB Irelandin 6–12 prosentin suuruiset palvelumaksut. AIRBNB Payments UK tallettaa rahat vuokranantajan nimissä, ja vuokranantaja saa rahat tilisiirrolla AIRBNB Payments UK:lta 24 tuntia sen jälkeen, kun vuokralainen on saapunut kohteeseen. Tämän järjestelyn ansiosta vuokralainen voi luottaa asunnon olemassaoloon, ja samalla taataan se, että vuokranantaja saa maksun.

33. Ranskalaiset internetin käyttäjät tekevät näin ollen sopimuksen yhtäältä AIRBNB Irelandin kanssa internetsivun käytön (ilmoituksen jättäminen, varauksen tekeminen) osalta ja toisaalta AIRBNB Payments UK -yhtiön kanssa sivustolla maksettavien maksujen osalta.

34. Tämän jälkeen on syytä palata kysymykseen siitä, voidaanko AIRBNB Irelandin tarjoamaa palvelua pitää tietoyhteiskunnan palveluna.

2. AIRBNB Irelandin toiminta direktiivissä 2000/31 esitetyn määritelmän valossa

35. Direktiivin 2015/1535 mukaan tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

36. Tältä osin pitää paikkansa, että – lähtökohtaisesti ja erikseen tarkasteltuna – palvelu, jonka avulla yhdistetään sähköisen alustan käyttäjät, täyttää tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän. Unionin tuomioistuin teki juuri tämän päätelmän tuomiossa L'Oréal ym.¹³ Kyseisestä tuomiosta ilmenee, että sähköisen markkinapaikan ylläpitäminen, toisin sanoen sellainen palvelu internetissä, joka muodostuu yhteyden helpottamisesta tavaroiden myyjien ja ostajien välillä, voi periaatteessa olla direktiivissä 2000/31 tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelu.

37. Kuten olen jo todennut ratkaisuehdotuksessani Asociación Profesional Elite Taxi¹⁴ sähköisten alustojen osalta, on kuitenkin niin, että vaikka kriteerit, jotka liittyvät korvauksen maksamiseen kyseisestä palvelusta ja palvelun toimittamiseen vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä, eivät näytä aiheuttavan ongelmia, näin ei sen sijaan ole sähköisessä muodossa toimitettavaa etäpalvelua koskevan kriteerin osalta. Toisinaan on nimittäin vaikea tehdä rajanvetoa sellaisten palvelujen välillä, joissa yksi suoritus toteutetaan sähköisessä muodossa ja toinen jossakin muussa muodossa.

38. Sen kysymyksen osalta, ovatko AIRBNB Irelandin toimittamat palvelut palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus, ennakkoratkaisupyynnöstä käy tarkemmin sanottuna ilmi, että vuokralaisen maksaman vuokran määrään sisältyvät AIRBNB Irelandin toimittamasta palvelusta maksettavat maksut ja korvaukset. Tämän vuoksi on syytä todeta, että AIRBNB Irelandin toimittamien palvelujen kohderyhmänä ovat vuokranantajat ja vuokralaiset; näitä kahta ryhmää ei ole erotettu toisistaan. Kuten

¹³ Tuomio 12.7.2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, 109 kohta).

¹⁴ C-434/15, EU:C:2017:364, 27 kohta.

tuomiosta Papasavvas¹⁵ ilmenee, ei välttämättä ole kuitenkaan niin, että korvaus palvelun tarjoajan taloudellisen toimintansa yhteydessä toimittamasta palvelusta olisi sen vastaanottajien maksama. Etenkin kun tarkasteltavissa palveluissa on kyse niiden kahteen eri ryhmään kuuluvien vastaanottajien yhteensaattamisesta, on riittävää, että toinen näistä ryhmistä maksaa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalle maksettavan korvauksen.

39. Vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavan palvelun toimittamista koskevan edellytyksen osalta on syytä huomauttaa, että unionin tuomioistuin katsoi tuomiossa Google France ja Google,¹⁶ että maksullinen indeksointipalvelu, jota käytetään internetin hakukoneessa ja jonka avulla talouden toimijat voivat saada sivustolleen osoittavan mainoslinkin näkymään kyseisen hakukoneen käyttäjille, täyttää kyseisen taloudellisen toimijan henkilökohtaista pyyntöä koskevan edellytyksen. AIRBNB Irelandin tarjoamien palvelujen osalta vuokranantajan on käytettävä kyseisen yhtiön ylläpitämää palvelualustaa, jotta hänen majoituspaikkansa tulee näkyviin kyseisellä alustalla. Lisäksi vuokralaisen on tehtävä haku käyttämällä AIRBNB Irelandin alustaa voidakseen vuokrata kyseisellä alustalla julkaistun majoituspaikan.

40. Sen sijaan kysymykseen siitä, täyttävätkö AIRBNB Irelandin tarjoamat palvelut tämän ratkaisuehdotuksen 35 kohdassa mainitut kolmannen ja neljännen edellytyksen, toisin sanoen toimitetaanko kyseiset palvelut etäpalveluina ja sähköisessä muodossa, annettava vastaus riippuu – kuten asianosaisten käymät keskustelut osoittavat – paljolti kannasta, joka on otettu määrittäessä kyseisen palvelun laajuutta.

41. Havainnollistaakseni väitettäni AIRBNB Ireland ei tapaa fyysisesti palvelujensa vastaanottajia: ei vuokranantajia eikä vuokralaisia. Kuten AIRBNB Irelandin toimintaa koskevista alustavista huomautuksista ilmenee, vuokranantajan ei tarvitse henkilökohtaisesti asioida AIRBNB Irelandin kanssa julkaistakseen majoituspaikkansa alustalla. Lisäksi AIRBNB Irelandin ylläpitämän palvelualustan käyttäjä voi vuokrata majoituspaikan hyödyntämällä etäpalvelua ilman, että hänen tarvitsee fyysisesti tavata palvelun tarjoajaa. On kuitenkin selvää, että AIRBNB Irelandin ylläpitämän palvelualustan käyttäjien saattaminen yhteen johtaa majoituspaikan käyttöön, jota voidaan pitää kyseisen yhtiön toimittaman palvelun muuna kuin sähköisenä osasuorituksena.

42. Voidaanko tässä tilanteessa katsoa, että AIRBNB Irelandin toimittama palvelu on toimitettu direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitettulla tavalla etäpalveluna eli siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä?

43. Voidaanko myös katsoa, että palvelu, joka koostuu yhteyden luomisesta vuokranantajien ja vuokralaisten välille ja joka johtaa majoituspaikan käyttöön, on *kaikilta osin* toimitettu direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdassa edellytetyllä tavalla käyttämällä elektronisia laitteita, ja ettei se liity kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa ohjeellisessa luettelossa tarkoitettuihin palveluihin, toisin sanoen palveluihin, joilla on konkreettinen sisältö, vaikka ne tarjotaankin elektronisen laitteen välityksellä?

44. Voidakseni vastata näihin kysymyksiin tarkastelen seuraavaksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä; unionin tuomioistuinta on jo pyydetty lausumaan sekaluonteisten palvelujen eli palvelujen, joihin sisältyy sekä sähköisessä muodossa että muussa muodossa toimitettavia palveluita, luokittelusta.¹⁷

15 Tuomio 11.9.2014 (C-291/13, EU:C:2014:2209, 28 ja 29 kohta).

16 Tuomio 23.3.2010 (C-236/08, EU:C:2010:159, 23 ja 110 kohta).

17 Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 33 kohta).

3. Sekaluonteiset palvelut direktiivin 2000/31 valossa

45. Unionin tuomioistuin tarkasteli tuomiossa Ker-Optika¹⁸ kysymystä siitä, voiko se, että piilolinssien myynnin tai toimittamisen edellytykseksi asetetaan potilaan fyysistä tarkastusta edellyttävä lääkärin konsultaatio, estää sen, että piilolinssien internetissä tapahtuva myynti luokitellaan direktiivissä 2000/31 tarkoitetuksi tietoyhteiskunnan palveluksi. Unionin tuomioistuin katsoi tältä osin, että tällainen lääkärin konsultaatio ei ole erottamaton osa piilolinssien myyntiä, koska se voi olla myyntitilanteesta erillinen.

46. Päätelen tämän perusteella, että palvelut, jotka eivät liity erottamattomasti sähköisessä muodossa toimitettuihin palveluihin, niin että ensin mainitut voidaan toimittaa riippumatta viimeksi mainituista, eivät ole omiaan vaikuttamaan kyseisen palvelun luonteeseen. Sähköisessä muodossa toimitettavien palvelujen taloudellinen merkitys säilyy, ja ne pysyvät itsenäisinä suhteessa sellaisiin palveluihin, joilla on konkreettinen sisältö.

47. Sitä vastoin sähköisessä muodossa toimitettavan palvelun luokittelu edellyttää huolellista tarkastelua, jos kyseinen palvelu ja palvelu, jolla on konkreettinen sisältö, muodostavat toisistaan erottamattoman kokonaisuuden.¹⁹

48. Tämän suuntaisesti unionin tuomioistuin on katsonut tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi,²⁰ että erikseen tarkasteltuna välityspalvelu, jolla luodaan yhteys omaa ajoneuvoaan käyttävän ei-ammattimaisen kuljettajan ja kaupunginsisäisiä kuljetuksia haluavan henkilön välille, voidaan lähtökohtaisesti luokitella tietoyhteiskunnan palveluksi.²¹ Uberin toiminnan kaikkien ominaisuuksien perusteella unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin, että sen välityspalvelun oli katsottava olevan erottamattomasti yhteydessä kuljetuspalveluun, eikä se voinut täten kuulua direktiivin 2000/31 soveltamisalaan.

49. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin totesi ensin, että Uberin tarjoaman kaltainen palvelu ei koostunut pelkästään välityspalvelusta, jolla luodaan älypuhelimien sovelluksen avulla yhteys omia ajoneuvojaan käyttävän ei-ammattimaisen kuljettajan ja kaupunginsisäistä kuljetusta haluavan henkilön välille. ”Puheena olevan välityspalvelun tarjoaja *luo samaan aikaan tarjouksen kaupunginsisäisestä kuljetuspalvelusta*, jonka se saattaa käytettävälle erityisesti tietoteknisin välinein – ja jonka *yleisestä toiminnasta se vastaa* suhteessa niihin henkilöihin, jotka haluavat tarttua kyseiseen tarjoukseen kaupunginsisäistä kuljetusta varten.”²²

50. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin esitti tarkempia tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida, täyttyivätkö kyseiset kaksi kriteeriä.

51. Tarkemmin sanottuna unionin tuomioistuin totesi, että ilman Uberin toimittamaa sovellusta kuljettajat eivät yhtäältä päätyisi tarjoamaan kuljetuspalveluita eivätkä kaupunginsisäisiä kuljetuksia haluavat henkilöt toisaalta käyttäisi mainittujen kuljettajien palveluja.²³ Mielestäni nämä täsmennykset koskevat kriteeriä, joka liittyy siihen seikkaan, että Uber *luo tarjouksen palveluista*, joilla on konkreettinen sisältö.

18 Tuomio 2.12.2010 (C-108/09, EU:C:2010:725, 32–38 kohta).

19 Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 35 kohta).

20 Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, 34 kohta).

21 Ks. tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 35 kohta).

22 Ks. tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 38 kohta). (Kursivointi tässä.)

23 Ks. tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 kohta).

52. Lisäksi unionin tuomioistuin on todennut, että Uber käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten kuljettajien tarjoamien palveluiden edellytyksiin muun muassa määrittämällä sovelluksensa avulla matkan enimmäishinnan ja käyttämällä tiettyä määräysvaltaa ajoneuvojen ja niiden kuljettajien laadun suhteen.²⁴ Näiden täsmennysten tarkoituksena on mielestäni sen osoittaminen, että Uber *organisoi* sellaisten palvelujen, joita ei toimitettu sähköisessä muodossa, *yleisen toiminnan*.

53. Unionin tuomioistuin asetti siten tuomioissa Asociación Profesional Elite Taxi²⁵ ja Uber France²⁶ kaksi kriteeriä, joiden avulla voidaan vastata kysymykseen siitä, onko sähköisessä muodossa toimitettava palvelu, joka erikseen tarkasteltuna lähtökohtaisesti täyttää tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän, erotettavissa muista palveluista, joilla on konkreettinen sisältö, toisin sanoen ensinnäkin kriteerin siitä, että palvelun tarjoaja *luo tarjouksen palveluista, joilla on konkreettinen sisältö*, ja toiseksi kriteerin siitä, että *palvelun tarjoaja käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tällaisten palvelujen tarjoamisen edellytyksiin*.

54. Näin ollen on määritettävä, täytyvätkö nämä kaksi kriteeriä pääasian olosuhteissa.

4. Palvelutarjouksen luomista koskeva kriteeri

a) Soveltaminen nyt käsiteltävässä asiassa

55. Onko AIRBNB Ireland luonut toimintansa yhteydessä tuomioissa Asociación Profesional Elite Taxi²⁷ ja Uber France²⁸ tarkoitetun tarjouksen?

56. Tähän kysymykseen on mielestäni vastattava kieltävästi seuraavista syistä.

57. Uberin tarjous, joka oli uusi ilmiö ainakin UberPop-palvelun osalta, perustui ei-ammattimaisiin kuljettajiin, minkä vuoksi unionin tuomioistuin katsoi, että ilman Uberin toimittamaa sovellusta kyseistä ei-ammattimaisten kuljettajien käyttöön nojautuvaa kuljetustilauspalvelua ei olisi voitu toimittaa. Ei-ammattimainen kuljettaja olisi tosin voinut yrittää itse toimittaa kuljetustilauspalvelua. Ilman kyseistä sovellusta kuljettaja ei olisi kuitenkaan voinut varmistaa sitä, että hänen tarjouksensa ja kysyntä kohtaavat.

58. Uberin palvelualustasta poiketen AIRBNB Irelandin alusta on avoinna sekä ammattimaisille että ei-ammattimaisille vuokranantajille. Lyhytaikaisten sekä ammattimaisten että ei-ammattimaisten majoituspalvelujen markkinat olivat olemassa jo ennen AIRBNB Irelandin palvelutoiminnan alkamista. Kuten Luxemburgin hallitus huomauttaa, ammattimaiset ja ei-ammattimaiset vuokranantajat voivat tarjota tuotteitaan käyttämällä perinteisempiä kanavia. On myös tavallista, että vuokranantaja perustaa internetsivuston, joka koskee yksinomaan hänen majoituspaikkaansa ja joka voidaan löytää hakukoneiden avulla.

59. Majoituspalvelut eivät ole näin ollen liity erottamattomasti AIRBNB Irelandin sähköisessä muodossa toimittamiin palveluihin, koska ne voidaan toimittaa siitä erillään. Kyseisten palvelujen taloudellinen merkitys säilyy, ja ne pysyvät itsenäisinä suhteessa AIRBNB Irelandin sähköisiin palveluihin.

24 Ks. tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 kohta).

25 Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

26 Tuomio 10.4.2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

27 Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

28 Tuomio 10.4.2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

60. Kun otetaan huomioon, että tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi²⁹ tarkoitettu kriteeri, joka koskee palvelutarjouksen luomista, ei täyty nyt käsiteltävässä asiassa, nousee esiin kysymys tämän kriteerin ja kyseisten palvelujen tarjoamiseen kohdistuvan määräysvallan käyttöä koskevan kriteerin välisestä korrelaatiosta. Tämä kysymys ei noussut esiin Uberin toiminnan osalta, koska nämä kaksi kriteeriä täyttyivät kyseisessä tapauksessa.³⁰

b) Palvelutarjouksen luomisen ja kyseisiin palveluihin kohdistuvan määräysvallan käytön välinen korrelaatio

61. Internetin kaltaisten uusien teknologioiden avulla kaikkeen kysyntään voidaan vastata asianmukaisella tarjonnalla ennen näkemättömässä mittakaavassa. Lisäksi jokainen tarjous voi johtaa asiakkaiden löytymiseen. Tämä on mahdollista muun muassa niiden innovaatioiden ansiosta, joita talouden toimijat toteuttavat kilpailukykynsä parantamiseksi. Nämä innovaatiot vahvistavat näin ollen kaupankäyntiä, ja niillä on suuri merkitys rajattomien markkinoiden kehityksen kannalta. Ne voivat myös johtaa sellaisen tarjonnan – tai jopa kysynnän – luomiseen, jota ei ole ollut aikaisemmin.

62. Kaikki tämä on sisämarkkinoiden logiikan mukaista; kuten unionin lainsäätäjä huomauttaa direktiivin 98/48 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa, sisämarkkinat antavat näiden palvelujen tarjoajille mahdollisuuden kehittää rajat ylittäviä palvelujaan ja kuluttajille uusia tapoja hankkia tavaroita ja palveluja.

63. Tässä tilanteessa olisi yhtäältä sisämarkkinoiden logiikan ja toisaalta direktiivissä 2000/31³¹ säädetyn tietoyhteiskunnan palvelujen vapauttamista koskevan tavoitteen vastaista, jos pelkästään uuden tarjonnan luomisen vuoksi talouden toimijoiden innovaatiot, joiden ansiosta kuluttajille avautuu uusia tapoja hankkia tavaroita ja palveluja, sulksivat kyseiset talouden toimijat direktiivin 2000/31 soveltamisalan ulkopuolelle.

64. Kuitenkaan innovaatiolla, joka saa talouden toimijan tai jonkun tämän määräysvallassa olevan tarjoamaan sisällöltään konkreettisia palveluja, ei voida varmistaa direktiivin 2000/31 sovellettavuutta, koska kyseinen talouden toimija kilpailisi tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen varjolla muiden sellaisten markkinaosapuolten kanssa, joihin ei sovelleta kyseistä vapauttamista.

65. Näistä syistä palvelutarjouksen luomista koskeva kriteeri on mielestäni ainoastaan osoitus siitä, että sähköisessä muodossa toimitettava palvelu ja palvelu, jolla on konkreettinen sisältö, muodostavat toisistaan erottamattoman kokonaisuuden. Ei riitä, että palvelun tarjoaja luo uuden tarjouksen palveluista, joita ei toimiteta edellä tämän ratkaisuehdotuksen 49–51 kohdassa tarkoitettulla tavalla sähköisessä muodossa: palvelujen luomisen lisäksi on ylläpidettävä niiden tarjoamisen edellytyksiä palvelun tarjoajan määräysvallassa.

66. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että sähköisessä muodossa toimitettavien palvelujen tarjoaja voi järjestää toimintansa siten, että se voi kohdistaa määräysvaltaa sellaisten palvelujen tarjoamiseen, joilla on konkreettinen sisältö, vaikka ne olisivat osa aiempaa tarjontaa. Olisiko tässä tilanteessa näin ollen katsottava, että kyseinen palvelujen tarjoaja toimittaa tietoyhteiskunnan palveluja ja että tämän vuoksi siihen sovelletaan direktiivissä 2000/31 säädettyä vapauttamista? Syistä, jotka olen esittänyt edellä tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohdassa, tähän kysymykseen on mielestäni vastattava kieltävästi.

29 Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, 38 kohta).

30 Ks. myös ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 43 kohta). Ks. tältä osin myös Van Cleyenbreugel, P., ”Le droit de l’Union européenne ne se prêle-t-il pas (encore) à l’ubérisation des services?”, *Revue de la Faculté de droit de l’Université de Liège*, n:o 1, 2018, s. 114.

31 Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 31 kohta).

67. Edellä esitetystä seuraa, että kriteeri, joka koskee tarjouksen luomista sellaisista palveluista, joita ei toimiteta sähköisessä muodossa, ei ole ratkaiseva sen kysymyksen kannalta, muodostavatko tällaiset palvelut ja sähköisessä muodossa toimitettavat palvelut toisistaan erottamattoman kokonaisuuden. Se, että palvelut, joilla on konkreettinen sisältö, liittyvät erottamattomasti palvelun tarjoajan sähköisessä muodossa toimittamaan palveluun, voi nimittäin johtua juuri siitä, että palvelun tarjoaja käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa ensin mainittujen palvelujen tarjoamisen edellytyksiin.

68. Näistä syistä on Uberin toimintaa koskevaa unionin tuomioistuimen päättelyä seuraten nyt määritettävä, käyttääkö AIRBNB Ireland määräysvaltaa lyhytaikaisten majoituspalvelujen tarjoamisen edellytyksiin.

5. Palvelujen tarjoamisen edellytyksiin kohdistuvan määräysvallan käyttö

69. Muistutettakoon, että unionin tuomioistuin katsoi tuomioissa Asociación Profesional Elite Taxi³² ja Uber France,³³ että Uber käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten kuljetuspalvelujen tarjoamisen edellytyksiin muun muassa määrittämällä matkan enimmäishinnan, keräämällä tämän hinnan asiakkaalta ja suorittamalla sen jälkeen osan siitä ajoneuvon ei-ammattimaiselle kuljettajalle ja käyttämällä sellaista määräysvaltaa ajoneuvojen ja niiden kuljettajien laadun sekä heidän käytöksensä suhteen, että kuljettajat voitiin tarvittaessa sulkea toiminnan ulkopuolelle.³⁴ Kyseisten tuomioiden perusteella on selvää, että tämä luettelo on ohjeellinen.

70. Tämän vuoksi on mielestäni tärkeää huomauttaa, että näissä asioissa esittämässäni ratkaisuehdotuksissa kiinnitin unionin tuomioistuimen huomion siihen, että Uber käytti määräysvaltaa suhteessa muihin kaupunkiliikenteen palvelun merkityksellisiin näkökohtiin, koska se määritti turvallisuuteen liittyvät vähimmäisvaatimukset asettamalla kuljettajille ja ajoneuvoille tiettyjä ennakoedellytyksiä ja sääteli tarjonnan saatavuutta kannustamalla kuljettajia harjoittamaan toimintaa suuren kysynnän aikoina ja paikoissa.³⁵

71. Nämä seikat yhdessä tarkasteltuina saivat minut päättämään, että Uber käytti määräysvaltaansa palvelualueensa kautta tarjottavan kuljetuspalvelun taloudellisesti merkityksellisiin tekijöihin. Siltä osin kuin kyseessä ovat kaupunkiliikenteen alalla toimitettavat tilauspalvelut, palvelujen vastaanottajien kannalta merkityksellisimpiä tekijöitä ovat hinta, kulkuneuvojen välitön saatavuus, joka voidaan varmistaa tarjonnan määrällä, näitä kulkuneuvoja käyttävien matkustajien laadun osalta asettamat hyväksyttävät vähimmäisvaatimukset ja kulkuneuvojen turvallisuus. Nyt käsiteltävässä asiassa en sitä vastoin katso, että AIRBNB Ireland kohdistaisi määräysvaltaa kaikkiin majoituspaikkojen sijainnin ja niitä koskevien vaatimusten, joilla on suuri merkitys tällaisen palvelun kannalta, kaltaisiin – palvelualueensa kautta tarjoamansa lyhytaikaisen majoituspalvelun – taloudellisesti merkityksellisiin tekijöihin. Vaikuttaa sen sijaan siltä, ettei hinnalla ole yhtä suurta merkitystä majoituspalvelujen kuin kaupunkiliikenteen alalla toimitettavan kuljetustilauspalvelun yhteydessä. On joka tapauksessa todettava – kuten tarkastelustani ilmenee – ettei AIRBNB Ireland kohdistaa määräysvaltaa majoituspalvelujen hintoihin.

³² Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

³³ Tuomio 10.4.2018 (C-320/16, EU:C:2018:221).

³⁴ Ks. tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 39 kohta) ja tuomio 10.4.2018, Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, 21 kohta).

³⁵ Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 51 kohta) ja ratkaisuehdotukseni Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, 15, 16 ja 20 kohta).

72. Pitää tosin paikkansa, että – kuten erityisesti Espanjan hallitus huomautti suullisessa käsittelyssä – AIRBNB Irelandin sähköiset palvelut vaikuttavat lyhytaikaisen majoituspalvelun markkinoihin ja itse asiassa majoituspalvelumarkkinoihin yleisesti. Vaikuttaa siltä, että AIRBNB Ireland ei toimi kyseisten markkinoiden taloudellisten näkökohtien sääntelijänä eikä palvelun tarjoajana kohdista ratkaisevaa määräysvaltaa majoituspalvelujen tarjoamisen edellytyksiin. Kaikki sen palvelualustan toiminnan taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset johtuvat kyseisen alustan käyttäjien toiminnasta sekä kysynnän ja tarjonnan lainalaisuuksista.

73. Tältä osin katson, että vaikka AIRBNB Ireland voi tarjota apua hinnan määrittämiseen, se ei kuitenkaan määritä kyseistä hintaa, vaan hinnan määrittää vuokranantaja. Toisin kuin asiassa Uber³⁶ vallinneessa tilanteessa, AIRBNB Irelandin alustaa käyttäviä vuokranantajia ei estetä määrittämästä hintaa itse, vaan ainoa niitä rajoittava seikka liittyy kysynnän ja tarjonnan lainalaisuuksiin.

74. Lisäksi siltä osin kuin on kyse majoituspalvelujen tarjoamista koskevista menettelytavoista, on syytä huomauttaa, että vuokrausehtojen määrittäminen kuuluu vuokranantajille. AIRBNB Ireland tosin määrittää etukäteen perumisehtojen osalta tarjolla olevat vaihtoehdot. Vuokranantaja kuitenkin valitsee aina tarkoituksella yhden tarjotuista vaihtoehdoista, ja näin ollen perumisehtoja koskeva lopullinen päätös kuuluu hänelle.

75. Lisäksi vaikuttaa siltä, että AIRBNB Ireland voi käyttäjien luokituksista tai kommenteista peräisin olevien tietojen perusteella joissakin tapauksissa poistaa ilmoituksen väliaikaisesti, peruuttaa varauksen tai jopa evätä pääsyn palvelualustalleen. Tältä osin sähköisen alustan ylläpitäjä voi käyttää hallinnollista valtaa muun muassa varmistaakseen, että sen kyseisen alustan käyttäjien kanssa tekemien sopimusten ehtoja noudatetaan. Lisäksi sopimusehdoista voi seurata käyttäjille sähköisen alustan käyttöstandardien noudattamista koskevia velvoitteita. Tietoyhteiskunnan palvelujen luokittelun osalta nousee kuitenkin esiin kysymys tämän vallan – toisin sanoen kyseisen alustan käyttäjien toimittamien palvelujen tarjoamiseen kohdistuvan vaikutuksen – voimakkuudesta.

76. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että Uber valvoi ajoneuvojen ja niiden kuljettajien laatua sekä viimeksi mainittujen käyttäytymistä asettamiinsa standardeihin nähden. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 27 ja 29 kohdasta ilmenee, AIRBNB Ireland sitä vastoin valvoo sitä, kuinka käyttäjät noudattavat määrittämiään tai ainakin valitsemiaan standardeja. Siltä osin kuin on kyse Uberin toiminnasta, on joka tapauksessa niin, että hallinnollisen vallan käyttö oli ainoastaan yksi siihen toteamukseen, että kyseinen palvelun tarjoaja käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa kuljetuspalvelujen tarjoamisen edellytyksiin, johtaneista tekijöistä.

77. Lopuksi siltä osin kuin on kyse siitä AHTOPin esiin tuomasta seikasta, että Uberin tavoin AIRBNB Ireland kerää vuokrahintaa vastaavan määrän ja siirtää sen tämän jälkeen vuokranantajalle, on uudelleen huomautettava, että Uberin toiminnan osalta se, että kyseinen palvelun tarjoajan keräsi hinnan, oli yksi siihen päätelmään johtaneista seikoista, jonka mukaan sen palvelu ei kuulunut tietoyhteiskunnan palvelun käsitteeseen. On syytä huomauttaa, että tämä AIRBNB Irelandin toimittaman palvelun osa, josta AIRBNB Payments UK vastaa, on tyypillinen suurimmalle osalle tietoyhteiskunnan palveluja, mukaan lukien lentolippujen ostamiseen tai hotellivarausten tekemiseen tarkoitettut palvelualustat.³⁷ Pelkästään sen perusteella, että sähköisessä muodossa toimitettavaan palveluun sisältyy maksu- tai muita järjestelmiä, jotka liittyvät muussa kuin sähköisessä muodossa toimitettavaan palveluihin, ei voida päätellä, että kyseiset palvelut liittyvät toisiinsa erottamattomasti.

78. Kaikkien edellä mainittujen syiden vuoksi katson, ettei AIRBNB Irelandin sähköisten palvelujen voida katsoa täyttävän kriteeriä, joka koskee määräysvallan kohdistamista sisällöltään konkreettisiin palveluihin, toisin sanoen lyhytaikaisiin majoituspalveluihin.

36 Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 50 kohta).

37 Ks. ratkaisuehdotukseni Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:364, 34 kohta).

79. Lopuksi on vielä tarkasteltava AHTOPin väitettä, jonka mukaan luokittelua tietoyhteiskunnan palveluksi ei voida hyväksyä nyt käsiteltävässä asiassa sen vuoksi, että AIRBNB Ireland tarjoaa käyttäjilleen muita palveluja.

6. AIRBNB Irelandin tarjoamat muut palvelut

80. On käynyt ilmi, että AIRBNB Ireland tarjoaa myös muita palveluja, nimittäin valokuvauspalvelun, vahingonkorvausvastuuvakuutuksen ja vahingot kattavan takuun.

81. On syytä muistuttaa, että unionin tuomioistuin katsoi tuomiossa Ker-Optika,³⁸ että palvelut, jotka eivät liity erottamattomasti sähköisessä muodossa toimitettuihin palveluihin, niin että ensin mainitut voidaan toimittaa riippumatta viimeksi mainituista, eivät ole omiaan vaikuttamaan kyseisen palvelun luonteeseen. Sähköisessä muodossa toimitettavien palvelujen taloudellinen merkitys säilyy, ja ne pysyvät itsenäisinä suhteessa sellaisiin palveluihin, joilla on konkreettinen sisältö.

82. Mikäli tätä johtopäätöstä sovelletaan nyt käsiteltävässä asiassa, on syytä huomauttaa, että muut AIRBNB Irelandin tarjoamat palvelut ovat valinnaisia ja näin ollen luonteeltaan täydentäviä suhteessa sähköisessä muodossa tarjottuun palveluun. Tämän vuoksi nämä muut palvelut ovat erotettavissa sähköisessä muodossa tarjottavista palveluista. Vuokranantaja voi nimittäin hankkia etukäteen ja omin keinoin valokuvia ja ottaa vakuutuksia tai hankkia vakuuksia kolmansilta osapuolilta.

83. AIRBNB Ireland toimittaa tosin itse näitä muita tarjoamiaan palveluja, kun taas unionin tuomioistuimen tarkastelu tuomiossa Ker-Optika³⁹ koski silmälääkärien suorittamia konsultaatioita ja tarkastuksia eikä piilolasien myyjän vastaavia toimia.

84. Epäilen kuitenkin, että unionin tuomioistuimen kyseisessä tuomiossa antama vastaus olisi ollut erilainen, jos palvelun tarjoaja olisi tarjonnut kyseiset palvelut sähköisessä muodossa. Minusta vaikuttaa järkevältä, että parantaakseen tarjouksensa kilpailukykyä palvelun tarjoajat laajentavat tarjoamiensa palvelujen valikoimaa muun muassa tarjoamalla palveluja, joita ei toimiteta sähköisessä muodossa. Sikäli kuin tällaiset palvelut ovat erotettavissa tietoyhteiskunnan palveluista, ensin mainitut eivät muuta jälkimmäisten luonnetta. Vastakkaisen tulkinnan hyväksyminen voisi johtaa siihen, että tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajat rajoittavat tarjouksensa houkuttelevuutta tai ulkoistavat, vaikka keinotekoisesti, palvelut, joilla on konkreettinen sisältö.

85. Tiivistetysti katson, että se, että tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja tarjoaa kyseisen palvelun vastaanottajalle muita palveluja, joilla on konkreettinen sisältö, ei estä luokittelemasta kyseistä palvelua tietoyhteiskunnan palveluksi edellyttäen, että nämä muut palvelut eivät liity erottamattomasti sähköisessä muodossa toimitettaviin palveluihin ja että näin ollen sähköisessä muodossa toimitettavien palvelujen taloudellinen merkitys säilyy ja ne pysyvät itsenäisinä suhteessa sellaisiin palveluihin, joilla on konkreettinen sisältö.

7. Ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä koskeva päätelmä

86. Edellä suorittamani tarkastelun tuloksena katson, että palvelut, joilla on konkreettinen sisältö ja jotka eivät liity erottamattomasti sähköisessä muodossa toimitettuihin palveluihin, eivät ole omiaan vaikuttamaan kyseisen palvelun luonteeseen. Sähköisessä muodossa toimitettavien palvelujen taloudellinen merkitys säilyy, ja ne pysyvät itsenäisinä suhteessa sellaisiin palveluihin, joilla on konkreettinen sisältö.

³⁸ Tuomio 2.12.2010 (C-108/09, EU:C:2010:725).

³⁹ Tuomio 2.12.2010 (C-108/09, EU:C:2010:725).

87. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössään tältä osin esittämien kahden kriteerin, toisin sanoen palvelutarjouksen luomista koskeva kriteerin ja kriteerin, joka koskee määräysvallan kohdistamista kyseisten palvelujen tarjoamisen edellytyksiin, perusteella voidaan vastata kysymykseen siitä, onko sähköisessä muodossa toimitettava palvelu, joka erikseen tarkasteltuna täyttää lähtökohtaisesti tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän, erotettavissa muista, sisällöltään konkreettisista palveluista.

88. Tarjouksen luomista koskeva kriteeri on kuitenkin ainoastaan viite siitä, että sähköisessä muodossa toimitettava palvelu ja palvelu, jolla on konkreettinen sisältö, muodostavat erottamattoman kokonaisuuden. Ei riitä, että palvelun tarjoaja on luonut uuden tarjouksen palveluista, joita ei toimiteta edellä tarkoitettulla tavalla sähköisessä muodossa. Luotuaan tällaisen tarjouksen palvelun tarjoajan olisi määrättävä kyseisten palvelujen tarjoamisen edellytyksistä.

89. Näiden seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että direktiivin 2000/31 2 artiklan a kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että palvelu, joka koostuu sähköisellä palvelualueella suoritettavan yhteyden luomisesta mahdollisten vuokralaisten ja lyhytaikaisia majoituspalveluja tarjoavien vuokranantajien välille tilanteessa, jossa kyseisen palvelun tarjoajalla ei ole määräysvaltaa kyseisten palvelujen olennaisiin ominaispiirteisiin, on kyseisissä säännöksissä tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelu. Se, että kyseinen palvelun tarjoaja tarjoaa myös muita palveluja, joilla on konkreettinen sisältö, ei estä luokittelemasta sähköisessä muodossa tarjottavaa palvelua tietoyhteiskunnan palveluksi edellyttäen, että viimeksi mainitut palvelut eivät liity erottamattomasti kyseisiin palveluihin.

90. On syytä huomauttaa, että majoituspaikkojen vuokraamisen, toisin sanoen vuokranantajien toimittamien palvelujen, ehdot eivät kuulu direktiivin 2000/31 soveltamisalaan, ja niitä on arvioitava suhteessa unionin oikeuden muihin määräyksiin.⁴⁰

91. Koska ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi ja koska AIRBNB Irelandin toimittamia palveluja on näin ollen pidettävä direktiivissä 2000/31 tarkoitettuina tietoyhteiskunnan palveluina, toiseenkin kysymykseen on vastattava.

B Toinen ennakkoratkaisukysymys

92. Toisella kysymyksellään, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt sen varalta, että vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, se pyrkii lähinnä saamaan selville, voidaanko Hoguet-laissa esitettyjä vaatimuksia soveltaa tietoyhteiskunnan palveluja tarjoavaa AIRBNB Irelandia vastaan.

1. Tutkittavaksi ottaminen

93. Ranskan hallitus väittää ensisijaisesti, että unionin tuomioistuin ei selvästikään ole toimivaltainen vastaamaan tähän kysymykseen. Ranskan hallituksen mukaan toiseen kysymykseen vastaaminen edellyttää sen määrittämistä, kuuluuko AIRBNB Ireland Hoguet-lain aineelliseen soveltamisalaan, mikä on kansallisen lainsäädännön tulkintaan liittyvä ja näin ollen kansallisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva kysymys.

⁴⁰ Ks. vastaavasti tuomio 2.12.2010, Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, 41 kohta).

94. Ranskan hallitus katsoo toissijaisesti, että toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat senkin vuoksi, että se ei täytä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa esitettyjä vaatimuksia, koska siinä ei täsmennetä, kuuluuko AIRBNB Ireland Hogue-lain aineelliseen soveltamisalaan.⁴¹

95. En ole samaa mieltä Ranskan hallituksen toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten osalta esittämistä varaumista.

96. Tässä yhteydessä on tärkeää huomauttaa, että Ranskan hallitus toteaa toissijaisesti esittämässään väitteessä, että voidaan katsoa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epäsuorasti todennut AIRBNB Irelandin kuuluvan Hogue-lain soveltamisalaan. Toinen kysymys ei nimittäin koske sitä, *sovelletaanko* kyseistä lakia AIRBNB Irelandiin, vaan sitä, voidaanko Hogue-laissa esitettyjä rajoittavia sääntöjä soveltaa sitä vastaan.

97. Lisäksi olettamana on, että ennakkoratkaisukysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta, ja unionin tuomioistuin kieltäytyy vastaamasta niihin vain harvoissa ääritapauksissa, muun muassa jos on ilmeisen selvää, että unionin oikeutta ei voida soveltaa pääasian olosuhteisiin;⁴² mistä ei ole kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Itse asiassa ymmärrän toisen kysymyksen niin, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, voiko muu jäsenvaltio kuin se, jonka alueelle tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautunut (alkuperäjäsenvaltio), todella asettaa tiettyjä vaatimuksia kyseiselle palvelun tarjoajalle Hogue-laissa säädettyjen kaltaisten sääntöjen kautta. Kuten asianosaisten käymät keskustelut osoittavat, tämä kysymys voi liittyä useisiin unionin oikeuden säädöksiin.

98. Sanotun rajoittamatta edellä esitettyjä näkökohtia on syytä huomauttaa, että Ranskan hallitus totesi suullisessa käsittelyssä, ettei Hogue-laissa säädettyjä vaatimuksia sovelleta AIRBNB Irelandin kaltaisiin palvelun tarjoajiin.

99. Kansallisen tuomioistuimen on joka tapauksessa määritettävä kansallisen lain soveltamisala täsmällisesti. Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, mutta kysymys Hogue-lain soveltamisalasta on jätettävä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvitettäväksi.

2. Asiakysymys

a) Direktiivin 2005/36/EY sovellettavuus

100. AHTOP väittää, että sitä, voidaanko Hogue-lakia soveltaa AIRBNB Irelandia vastaan, on arvioitava ottamalla huomioon direktiivi 2005/36/EY,⁴³ jonka nojalla jäsenvaltiot voivat soveltaa joihinkin ammatteihin ammatillisia, ammattieettisiä ja vastuuta koskevia sääntöjä.

101. AIRBNB Ireland väittää sitä vastoin ensinnäkin, että direktiiviin 2000/31 ei sisälly mitään sellaista poissulkevaa säännöstä, jonka vuoksi direktiivin 2005/36 säännökset olisivat etusijalla ensin mainitun direktiivin säännöksiin nähden.

41 Edelleen vaihtoehtoisesti Ranskan hallitus esittää kirjallisissa huomautuksissaan, että yksityisoikeudellisen vaatimuksen sisältävän asianomistajan rikosilmoituksen perusteella aloitettua rikosoikeudenkäyntiä on pidettävä yksityisten välisenä riita-asiana. Pääasian riita-asiana ei näin ollen voida vedota direktiiviin 2000/31, ja toinen ennakkoratkaisukysymys on näin ollen luonteeltaan hypoteettinen. Ranskan hallitus näyttää kuitenkin suullisessa käsittelyssä peruneen väitteensä toisen kysymyksen hypoteettisesta luonteesta. Mikään ei kuitenkaan osoita, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu kahden yksityisoikeudellisen oikeushenkilön välinen oikeusriita. Lisäksi ennakkoratkaisupyynnön selkeästä lainsäädäntökehiksestä ilmenee, että yksityisoikeudellisen vaatimuksen sisältävän asianomistajan rikosilmoituksen perusteella aloitettu rikosoikeudenkäynti voi johtaa rikosoikeudellisten seuraamusten määräämiseen.

42 Ks. mm. tuomio 7.7.2011, Agafitei ym. (C-310/10, EU:C:2011:467, 28 kohta).

43 Ammatteilytyksen tunnistamisesta 7.9.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (JO 2005, L 255, p. 22).

102. Toiseksi AIRBNB Ireland toteaa, että direktiivin 2005/36 5 artiklan 2 kohdasta ja tuomiosta X-Steuerberatungsgesellschaft⁴⁴ ilmenee, ettei kyseistä direktiiviä sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, koska AIRBNB Ireland ei siirry Ranskan alueelle harjoittamaan ammattiaan.

103. On huomioitava ensinnäkin, että direktiivin 2005/36 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että siltä osin kuin palvelujen tarjoamisen vapauden periaate koskee ammattipätevyyttä koskevia rajoituksia, sitä sovelletaan ainoastaan, jos palvelun tarjoaja siirtyy vastaanottavan jäsenvaltion alueelle harjoittaakseen ammattiaan väliaikaisesti ja satunnaisesti. Mikään ei kuitenkaan osoita, että AIRBNB Ireland olisi tällaisessa tilanteessa. Tämän vuoksi kyseiseen palvelun tarjoajaan ei sovelleta direktiivin 2005/36 5 artiklassa taattua palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta.

104. Unionin tuomioistuin katsoi AIRBNB Irelandin esiin ottamassa tuomiossa X-Steuerberatungsgesellschaft,⁴⁵ että palvelun tarjoajaan ei sovellettu kyseisessä tilanteessa myöskään direktiivissä 2006/123/EY⁴⁶ taattua palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta ja että näin ollen tiettyyn ammattiin pääsyn edellytyksiä oli arvioitava EUT-sopimuksen nojalla.⁴⁷

105. Nyt käsiteltävässä asiassa nousee esiin kysymys yhtäältä direktiivin 2000/31 ja tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteen ja toisaalta ammattiin pääsyn edellytysten sääntelyä koskevan jäsenvaltioiden mahdollisuuden välisestä yhteydestä.

106. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että ammattiin pääsyn edellytyksiä ei voida soveltaa palvelun tarjoajaan, joka tarjoaa palveluja internetin avulla.⁴⁸ Yhteensovitettu ala kattaa nimittäin muun muassa vaatimukset, joita palvelujen tarjoajan on noudatettava aloittaessaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen, kuten pätevyyttä, lupaa tai ilmoituksen tekoa koskevat vaatimukset, vaikka kyseiset vaatimukset olisivat yleisluonteisia.⁴⁹ Lisäksi on todettava, että direktiivistä 2006/123⁵⁰ poiketen direktiiviin 2000/31 ei sisälly mitään sellaista poissulkevaa säännöstä, jonka mukaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus ei koske säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamista koskevia vaatimuksia.

107. Tästä seuraa – ainakin siltä osin kuin on kyse säänneltyyn ammattiin pääsyä koskevista vaatimuksista – että palvelun tarjoaja, joka tarjoaa tietoyhteiskunnan palvelun alkuperäjäsenvaltiossa, voi vedota direktiivissä 2000/31 taattuun palvelujen vapaaseen liikkuvuuteen.⁵¹ Koska direktiivi 2000/31 kattaa tämän kysymyksen, ei ole tarpeen arvioida sitä primaarioikeuden sääntöjen perusteella.⁵²

44 Tuomio 17.12.2015 (C-342/14, EU:C:2015:827, 35 kohta).

45 Tuomio 17.12.2015 (C-342/14, EU:C:2015:827).

46 Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2006, L 376, s. 36).

47 Direktiivin 2006/123 17 artiklan 6 kohdan mukaan mainitun direktiivin 16 artiklassa esitettyä palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta ei sovelleta direktiivin 2005/36 II osaston soveltamisalaan kuuluviin asioihin eikä siinä jäsenvaltiossa, missä palvelu toteutetaan, voimassa oleviin vaatimuksiin, joilla jonkin toiminnan harjoittaminen sallitaan vain säänneltyä ammattina. Ks. tuomio 17.12.2015, X-Steuerberatungsgesellschaft (C-342/14, EU:C:2015:827, 35 kohta).

48 Ks. mm. Hatzopoulos, V., *The Collaborative Economy and EU Law*, Hart Publishing, Oxford – Portland, 2018, s. 41.

49 Ks. direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohta. Ks. myös Lodder, A. R., Murray, A. D. (toim.), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham – Northampton, 2017, s. 29.

50 Ks. alaviite 47.

51 Ks. vastaavasti *Guide de l'utilisateur – Directive 2005/36/CE: tout ce que vous voulez savoir sur la reconnaissance des qualifications professionnelles*, <https://ec.europa.eu>, s. 16.

52 Ks. vastaavasti tuomio 23.2.2016, komissio v. Unkari (C-179/14, EU:C:2016:108, 118 kohta). Ks. myös ratkaisuehdotukseni X ja Visser (C-360/15 ja C-31/16, EU:C:2017:397, 152 kohta).

b) Direktiivin 2007/64/EY sovellettavuus

108. Komissio toteaa, että AIRBNB Payments UK:n palveluihin on mahdollisesti sovellettava direktiiviä 2007/64/EY.⁵³

109. Kun otetaan huomioon, että toinen kysymys on esitetty sen varalta, että unionin tuomioistuin vastaa myöntävästi ensimmäiseen kysymykseen, mikä merkitsisi sitä, että AIRBNB Irelantiin sovelletaan direktiivissä 2000/31 taattua tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa periaatetta, keskityn toista kysymystä koskevassa tarkastelussani kyseiseen direktiiviin.

110. Koska ennakkoratkaisupyyntöissä ei mainita direktiiviä 2007/64 ja koska AIRBNB Payments UK ei ole pääasian asianosainen ja kun otetaan lisäksi huomioon, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole esittänyt selvennyksiä ja etteivät muut osapuolet kuin komissio ole esittäneet huomautuksia, mielestäni ei ole aiheellista tarkastella mainitun direktiivin perusteella mahdollisesti esiin nousevia kysymyksiä. Unionin tuomioistuimella ei nimittäin ole riittävä tietoja, jotta se voisi arvioida niitä viran puolesta.

c) Tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus ja sen laajuus

111. On huomautettava heti aluksi, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa sitä vastoin kielletään muita jäsenvaltioita rajoittamasta – yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi – tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

112. Tietoyhteiskunnan palveluihin sovelletaan direktiivissä 2000/31 taattua vapaata liikkuvuutta vain kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien alojen osalta. Direktiivin 2000/31 1 artiklan 5 kohdassa täsmennetään alat ja kysymykset, joihin direktiiviä ei sovelleta, mutta nyt käsiteltävä asia ei koske mitään niistä.⁵⁴

113. Direktiiviin 2000/31 3 artiklan 3 kohdan mukaan tietoyhteiskunnan palveluihin ei sovelleta vapaata liikkuvuutta myöskään direktiivin liitteessä tarkoitettujen alojen osalta. Hoguet-laissa asetetut vaatimukset eivät kuulu mihinkään näistä aloista.⁵⁵

114. Yhteensovitettuun alaan kuuluvia tietoyhteiskunnan palveluja koskevat vaatimukset voivat olla alkuperäjäsenvaltion tai – direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa asetetuissa rajoissa – muiden jäsenvaltioiden asettamia.

115. Nyt käsiteltävä asia koskee jälkimmäistä tilannetta, jossa muun jäsenvaltion kuin alkuperäjäsenvaltion lainsäädäntö voi rajoittaa tietoyhteiskunnan palveluja ja kuuluu näin ollen lähtökohtaisesti direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.⁵⁶

53 Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2007, L 319, s. 1).

54 Direktiiviin 2000/31 1 artiklan 5 kohdasta ilmenee, että sitä ei sovelleta verotuksen alalla, kysymyksiin, jotka liittyvät henkilötietojen käsittelyyn tai kartellilainsäädännön piiriin kuuluviin sopimuksiin tai käytänteisiin, eivätkä tiettyihin tietoyhteiskunnan palveluihin liittyviin toimiin, jotka luetaan kyseisen direktiivin 1 artiklan 5 kohdan d alakohdassa.

55 Ks. direktiivin 2000/31 liite. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon osalta ks. tuomio 29.11.2017, VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913, 24 ja 25 kohta). Ks. myös ratkaisuehdotukseni VCAST (C-265/16, EU:C:2017:649, 19 kohta).

56 Ks. – a contrario – tuomio 11.9.2014, Popławski (C-291/13, EU:C:2014:2209, 35 kohta).

116. Yhteensovitettu ala, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdassa, luettuna kyseisen direktiivin johdanto-osan 21 perustelukappaleen kanssa, kattaa vaatimukset, joita palvelujen tarjoajan on noudatettava aloittaessaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen ja jatkaessaan toimintaa näiden palvelujen tarjoajana, riippumatta siitä, ovatko vaatimukset yleisluonteisia vai erityisesti näitä palveluja tai niiden tarjoajia varten suunniteltuja.⁵⁷ Näin ollen vaikuttaa siltä, että Hogue-lain vaatimukset kuuluvat yhteensovitettuun alaan.

117. Jotta muun jäsenvaltion kuin sen, johon tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautunut, asettamaan vaatimukseen voitaisiin vedota kyseistä palvelun tarjoajaa vastaan ja jotta se johtaisi kyseisten palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen, asetetun vaatimuksen on oltava toimenpide, joka täyttää direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdassa asetetut *aineelliset ja menettelylliset vaatimukset*.

d) Direktiivin 2000/31 säännöksistä poikkeavat toimenpiteet

118. On syytä todeta heti aluksi, että vuonna 1970 annettu Hogue-laki on annettu aikaisemmin kuin direktiivi 2000/31. Näin ollen on selvää, että kyseisen lain vaatimuksia ei ole alun perin esitetty kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädettyjen vaatimusten täytäntöön panemiseksi. Direktiiviin 2000/31 ei sisälly myöskään lauseketta, jolla sallittaisiin jäsenvaltioiden pitävän voimassa sellaisia aiempia toimenpiteitä, jotka voivat rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

119. En siltikään voi sulkea suoralta kädeltä pois sitä, että ennen direktiiviä 2000/31 tai ennen sitä annetun lainsäädännön perusteella toteutettu toimenpide voi rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta edellyttäen, että se täyttää kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetty edellytykset.

120. Lisäksi direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan sanamuoto osoittaa, että jäsenvaltio voi poiketa kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdasta ensinnäkin toimenpiteillä, joihin sovelletaan kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdan b alakohdassa asetettuja menettelyvaatimuksia, ja toiseksi toimenpiteillä, joihin kyseisiä vaatimuksia ei sovelleta, toisin sanoen – ainakin joissakin tapauksissa – oikeudenkäynnin yhteydessä toteutetuilla toimenpiteillä.⁵⁸

121. Nyt esillä olevan asian olosuhteissa on syytä huomauttaa, että AIRBNB Irelandin rikosoikeudellisen vastuun syntyminen pääasian oikeudenkäynnin tuloksena riippuu vastauksesta, joka annetaan esikysymykseen siitä, oliko kyseisen palvelun tarjoajan täytettävä Hogue-lain säännöksissä asetetut vaatimukset. Käsittääkseni juuri tämän syyn vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuim pohtii, voidaanko kyseistä palvelun tarjoajaa vastaan soveltaa kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista koskevia sääntöjä.

122. Näiden täsmennysten jälkeen tarkastelen seuraavaksi direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdassa asetettuja edellytyksiä.

⁵⁷ Sen sijaan vaatimuksia, jotka eivät kuulu yhteensovitettuun alaan ja joita ei ole myöskään yhdenmukaistettu unionin tasolla, on mahdollisesti arvioitava primaarioikeuden sääntöjen perusteella. Ks. vastaavasti tuomio 14.2.2008, Dynamic Medien (C-244/06, EU:C:2008:85, 23 kohta). Ks. myös Lodder, A. R., "Directive 2000/31/EC on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market", teoksessa Lodder, A. R., Murray, A.D. (toim.), *EU Regulation of E-Commerce: A Commentary*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham - Northampton, 2017, s. 31.

⁵⁸ Ks. myös direktiivin 2000/31 johdanto-osan 25 perustelukappale, jonka mukaan yksityisoikeudellisia riitoja käsittelevät kansalliset tuomioistuimet, siviilituomioistuimet mukaan luettuina, voivat kyseisessä direktiivissä säädetyin edellytyksin toteuttaa toimenpiteitä, joilla poiketaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapaudesta. Lisäksi direktiivin 2000/31 johdanto-osan 26 perustelukappaleen mukaan jäsenvaltiot voivat siinä säädetyin edellytyksin soveltaa rikosoikeutta ja rikosoikeudenkäyntiä koskevia kansallisia sääntöjään, jotta ne voivat toteuttaa kaikki tutkinta- ja muut toimenpiteet, joita tarvitaan rikosten selville saamiseksi ja niistä syytteen panemiseksi, tarvitsematta tehdä näistä toimenpiteistä ilmoitusta komissiolle.

e) Aineelliset edellytykset

123. Ensinnäkin direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohdasta käy ilmi, että poikkeukset tietoyhteiskunnan palvelujen vapaasta liikkuvuudesta sallitaan erityisesti, jos ne ovat *tarpeen* yleiseen järjestykseen, kansanterveyden suojeluun, yleiseen turvallisuuteen tai kuluttajien suojelemiseen liittyvistä syistä. Hoguet-laissa asetettujen vaatimusten tarkoituksena näyttää olevan kuluttajien suojeleminen.

124. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaan tällaiset poikkeukset ovat mahdollisia, jos muun jäsenvaltion kuin alkuperäjäsenvaltion toteuttaman toimenpiteen kohteena oleva tietoyhteiskunnan palvelu *vahingoittaa* kyseisen tavoitteen saavuttamista tai *saattaa vaarantaa vakavalla tavalla* kyseisen tavoitteen saavuttamisen.

125. Lopuksi direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukaan tällaisten poikkeusten on oltava *oikeasuhteisia*.

126. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevien seikkojen pohjalta ei voida kuitenkaan arvioida, täyttääkö pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö nämä vaatimukset.

127. Tämän täsmennyksen jälkeen totean, että jäsenvaltion, joka pyrkii yhteensovitetuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittamaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta, on osoitettava, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetty aineelliset edellytykset täyttyvät.

128. Koska tarvetta toteuttaa kyseessä oleva toimenpide ja sitä, voidaanko AIRBNB Ireländin palvelulla loukata jokin direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohdassa täsmennetyistä tavoitteista, koskevia selvennyksiä ei ole esitetty, toinen kysymys on ymmärrettävä niin, että sen tarkoituksena on sallia se, että muu jäsenvaltio kuin alkuperäjäsenvaltio voi tarvittaessa kohdistaa viran puolesta ja ilman aineellisten edellytysten arviointia johonkin tietoyhteiskunnan palvelujen luokkaan kuuluvien palvelujen tarjoajiin kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista koskevia vaatimuksia.

129. Mielestäni direktiivi 2000/31 on esteenä sille, että jäsenvaltio voi tällaisissa olosuhteissa ja tällä tavoin rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta.

130. Ensinnäkin direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 kohdassa ne jäsenvaltiot, joista palvelut ovat peräisin, nimittäin velvoitetaan huolehtimaan siitä, että niiden alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamissa tietoyhteiskunnan palveluissa noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovittettua alaa koskevia näissä jäsenvaltioissa voimassa olevia kansallisia säännöksiä.⁵⁹ Jotta direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa esitetty periaate ei ”mitätöityisi”, kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohta voidaan – tästä yleisestä velvoitteesta poiketen – ymmärtää niin, että siinä sallitaan se, että muut jäsenvaltiot kuin alkuperäjäsenvaltio voivat poiketa palvelujen tarjoamisen vapaudesta ainoastaan liitännäisen vaatimuksen perusteella.

131. Toiseksi direktiivin 2000/31 3 artiklaa on tulkittava siten, että siinä varmistetaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä.⁶⁰ Myöntämällä myös muille jäsenvaltioille kuin alkuperäjäsenvaltiolle toimivalta soveltaa viran puolesta kaikkiin johonkin tietoyhteiskunnan palvelujen luokkaan kuuluvien palvelujen tarjoajiin luonteeltaan yleisiä ja abstrakteja toimenpiteitä heikennettäisiin merkittävästi tällaisten palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta. Direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa taataan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajalle tietynasteinen

59 Ks. tuomio 25.10.2011, [eDate Advertising ym.](#), (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, 61 kohta). Ks. myös D’Acunto, S., ”La directive 98/48 prévoyant un mécanisme de transparence réglementaire pour les services de la société de l’information: un premier bilan après douze mois de fonctionnement”, *Revue du droit de l’Union européenne*, nro 3, 2000, s. 628.

60 Ks. tuomio 25.10.2011, [eDate Advertising ym.](#), (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, 64 kohta).

oikeusvarmuus: jollei direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan mukaisin edellytyksin sallituista poikkeuksista muuta johdu, kyseiseen palvelun tarjoajaan ei voida soveltaa tiukempia vaatimuksia kuin palvelun tarjoajan sijoittautumisjäsenvaltiossa voimassa olevan aineellisen oikeuden mukaiset vaatimukset.

132. Kolmanneksi direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan perusteella toteutetut toimenpiteet eivät koske tietoyhteiskunnan palveluja tai niiden tarjoajia vaan *tiettyä* palvelua.

133. Neljänneksi sen määrittämiseksi, vahingoittaako *jokin tietoyhteiskunnan palvelu* jonkin tietyn tavoitteen saavuttamista tai voiko se vaarantaa vakavalla tavalla tällaisen tavoitteen saavuttamisen, on mielestäni kaikissa tapauksissa arvioitava käsiteltävänä olevan asian olosuhteita.

134. Lopuksi viidentenä kohtana on todettava, että menettelyvaatimukset, jotka palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavan jäsenvaltion on täytettävä ja joihin palaan jäljempänä, tukevat edellä esitettyjä näkökohtia.⁶¹ On syytä huomauttaa, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltion, joka harkitsee toteuttavansa direktiivin säännöksistä poikkeavia toimenpiteitä, on ilmoitettava aiikestaan etukäteen komissiolle ja pyydettyä alkuperäjäsenvaltiota toteuttamaan toimia tietoyhteiskunnan palvelujen osalta. Jos alkuperäjäsenvaltio ei reagoi asianmukaisella tavalla, kyseinen jäsenvaltio voi toteuttaa suunnitellut toimenpiteet. Nämä menettelyvaatimukset vahvistavat selvästi sen, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä voidaan toteuttaa ainoastaan ad hoc -periaatteella.

135. Näistä syistä katson, että muu jäsenvaltio kuin alkuperäjäsenvaltio voi poiketa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteesta ainoastaan ”tapauskohtaisesti” toteutettavilla toimenpiteillä.⁶²

136. Lisäksi katson, että Hoguet-laissa asetettujen vaatimusten oikeasuhteisuus voidaan kyseenalaistaa. Päätelen asianosaisten suullisessa käsittelyssä käymistä keskusteluista, ettei AIRBNB Irelandista välttämättä voi tulla ammattikortin haltija kyseisen lain perusteella. Unionin tuomioistuin ei voi kuitenkaan lausua tästä kysymyksestä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnössään toimittamien tietojen perusteella.

137. On joka tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä määrittää, ovatko – kun otetaan huomioon kaikki sen tietoon saatetut seikat – kyseessä olevat toimenpiteet tarpeen kuluttajansuojan varmistamiseksi ja voidaanko katsoa, etteivät ne ylitä sitä, mikä on tarpeen tavoitellun tavoitteen saavuttamiseksi.

f) Menettelyvaatimukset

138. Muistutettakoon, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltion, joka harkitsee toteuttavansa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä, on ilmoitettava aiikestaan etukäteen komissiolle ja pyydettyä alkuperäjäsenvaltiota toteuttamaan tietoyhteiskunnan palveluja koskevia toimenpiteitä.

139. Mikään ei osoita, että Ranskan tasavalta olisi pyytänyt Irlantia toteuttamaan tietoyhteiskunnan palveluja koskevia toimenpiteitä.

⁶¹ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 138–150 kohta.

⁶² Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan keskuspankille – Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin 3 artiklan 4–6 kohdan soveltaminen rahoituspalveluihin, 14.5.2003 [KOM/2003/0259 lopullinen, 1 ja 2.1.2 kohta]; Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Ensimmäinen kertomus direktiivin [2000/31] soveltamisesta, 21.11.2003 [KOM(2003) 702 lopull., 4.1 kohta]. Ks. myös Crabit, E., ”La directive sur le commerce électronique: le projet ’Méditerranée’”, *Revue du droit de l’Union européenne*, nro 4, 2000, s. 762 ja 792; Gkoutzinis, A., *Internet Banking and the Law in Europe: Regulation, Financial Integration and Electronic Commerce*, Cambridge University Press, Cambridge-New York, 2006, s. 283.

140. Lisäksi vaikuttaa siltä, että myöskään komissiolle ilmoittamista koskeva edellytys ei täyttynyt direktiivin 2000/31 kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista koskevan vaiheen aikana eikä sen jälkeen.

141. Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että direktiivissä 2015/1535 säädetyn teknisistä määräyksistä ilmoittamista koskevan velvollisuuden laiminlyönti aiheuttaa sen, että kyseisiä teknisiä määräyksiä ei voida soveltaa eikä niihin näin ollen voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan.⁶³ Onko oikeudellinen seuraamus sama tapauksessa, jossa direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta komissiolle ei ole tehty?⁶⁴

142. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että julkisasiamies Jacobs on ratkaisuehdotuksessaan Enichem Base ym.⁶⁵ erottanut toisistaan yhtäältä sellaisen ilmoitusvelvollisuuden, johon liittyvien konkreettisten säännösten ansiosta komissio ja eri jäsenvaltiot voivat esittää huomautuksia ilmoitetuista ehdotuksista ja joiden nojalla jäsenvaltioiden on joissakin tapauksissa lykättävä näiden ehdotusten hyväksymistä joksikin aikaa, ja toisaalta sellaisen ilmoitusvelvollisuuden, jota ei ole rajattu tällaisilla menettelytavoilla. Julkisasiamies Jacobs osoitti tämän jälkeen, että koska ei ollut säädetty toimenpiteen voimaantulon lykkäämistä tai yhteisön valvontaa koskevaa menettelyä, ei voitu katsoa, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä olisi ollut seurauksena toimenpiteiden lainvastaisuus.⁶⁶

143. Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että jos ehdotuksiin ei sovelleta yhteisön valvontamenettelyä ja jos suunniteltujen säädösten voimaan saattaminen ei edellytä komission suostumusta tai sitä, ettei komissio vastusta niitä, säännöllä, jolla jäsenvaltiot velvoitetaan ilmoittamaan komissiolle tällaisista ehdotuksista ja säädöksistä, ei anneta yksityisille mitään sellaista oikeutta, johon nämä voisivat vedota kansallisissa tuomioistuimissa sen perusteella, että kyseiset säädökset on annettu ilman, että niistä on ilmoitettu etukäteen komissiolle.⁶⁷

144. Tähän liittyen unionin tuomioistuin on todennut myöhemmässä oikeuskäytännössä, joka koski direktiiviä 2015/1535 edeltäneissä direktiiveissä säädetyn ilmoittamisen laiminlyöntiä, että oikeudellisissa välineissä, jotka johtavat siihen seuraamukseen, ettei toimenpiteeseen voida vedota kyseisen laiminlyönnin vuoksi, säädetään kansallisten säädösehdotusten osalta unionin valvontamenettelystä ja siitä, että ne voidaan toteuttaa vasta sen jälkeen, kun komissio on antanut niitä koskevan suostumuksensa tai jättänyt vastustamatta niitä.⁶⁸

145. Direktiivissä 2000/31 säädetyn ilmoittamisen laiminlyönnin vaikutukset on määritettävä näiden oikeuskäytännössä esitettyjen näkemysten valossa.

63 Ks. viimeksi tuomio 7.8.2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, 52 ja 53 kohta). Ks. myös ratkaisuehdotukseni Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, 37 kohta).

64 On syytä huomauttaa, että jos katsotaan, että Hoguet-laissa asetetut vaatimukset ovat direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, kysymys direktiivissä 2000/31 ja direktiivissä 2015/1535 säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden välisestä yhteydestä ei nouse esiin. Tekniseksi määräykseksi, johon sovelletaan kyseisen direktiivin mukaista ilmoitusvelvollisuutta, luokittelu edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä asetetun vaatimuksen erityistavoitteena on nimenomaisesti ja kohdennetusti säännellä tietoyhteiskunnan palveluja (ks. ratkaisuehdotukseni Uber France, C-320/16, EU:C:2017:511, 24–33 kohta). Näin ei kuitenkaan ole nyt käsiteltävässä asiassa. Lisäksi kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, myöskään kansalliset säännökset, joissa elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykseksi asetetaan ennakkolupa, eivät ole teknisiä määräyksiä [ks. tuomio 20.12.2017, Falbert ym. (C-255/16, EU:C:2017:983, 16 kohta). Vaikuttaa siltä, että Hoguet-lain mukaan kiinteistönvälitystoiminnan harjoittaminen edellyttää ammattikortin hankkimista.

65 380/87, ei julkaistu, EU:C:1989:135.

66 Ks. julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus Enichem Base ym. (380/87, ei julkaistu, EU:C:1989:135, 14 kohta).

67 Ks. tuomio 13.7.1989, Enichem Base ym. (380/87, EU:C:1989:318, 20 ja 24 kohta).

68 Ks. tuomio 26.9.2000, Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496, 43 kohta).

146. Pitää paikkansa, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa komissiolle ei anneta mahdollisuutta poistaa tai torjua kansallisen toimenpiteen vaikutuksia. Sen sijaan kyseisen direktiivin 3 artiklan 6 kohdan mukaan komissio voi pyytää, että kyseinen jäsenvaltio pidättyy toteuttamasta suunniteltuja toimenpiteitä tai lopettaa niiden toteuttamisen pikaisesti. Lisäksi komissio voi aloittaa jäsenyysselvointeiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka on laiminlyönyt toimenpiteen toteuttamisesta pidättymistä tai lopettamista koskevan velvoitteensa.⁶⁹

147. Lisäksi kiireellisissä tapauksissa jäsenvaltiot voivat direktiivin 2000/31 3 artiklan 5 kohdan mukaan toteuttaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä. Kiireellisissä tapauksissa toteutettavista toimenpiteistä on kuitenkin ilmoitettava mahdollisimman pian komissiolle. Päätelen tästä, että lähtökohtaisesti toimenpiteellä voi olla vaikutuksia ilman, että sen täytäntöönpano on edellyttänyt komission etukäteissuostumusta tai sitä, ettei komissio vastusta kyseistä toimenpidettä.

148. Direktiivillä 2015/1535 ei kuitenkaan anneta komissiolle myöskään toimivaltaa peruuttaa tai lykätä kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanoa. Direktiivissä jäsenvaltiot sen sijaan veloitetaan noudattamaan komission ohjeita.

149. Lisäksi jäsenvaltio voi direktiivin 2015/1535 nojalla turvautua myös kiireelliseen menettelyyn, jos se katsoo, että teknisten määräysten nopea valmistelu on välttämätöntä.

150. Näistä syistä – kun otetaan huomioon direktiivissä 2015/1535 säädetyn teknisiä sääntöjä koskevan valvontamenettelyn ja tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavia toimenpiteitä koskevan valvontamenettelyn välinen vastaavuus – katson, että ilmoittamisen laiminlyönti johtaa direktiivin 2000/31 nojalla siihen seuraamukseen, ettei toimenpiteeseen voida vedota kyseisten palvelujen tarjoajaa vastaan.

151. Näiden seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että muu jäsenvaltio kuin se, jonka alueelle palvelun tarjoaja on sijoittautunut, ei voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa tällaisten palvelujen tarjoamisen vapautta vetoamalla viran puolesta ja ilman aineellisten edellytysten arviointia tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajaa vastaan Hoguet-laissa asetettujen kaltaisiin vaatimuksiin, jotka koskevat kiinteistöväälittäjän ammattin harjoittamista.

VI Ratkaisuehdotus

152. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris'n (Ranska) ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) 2 artiklan a alakohtaa, luettuna yhdessä teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9.9.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että palvelu, joka koostuu sähköisellä palvelualustalla suoritettavan yhteyden luomisesta mahdollisten vuokralaisten ja lyhytaikaisia majoituspalveluja tarjoavien vuokranantajien välille tilanteessa, jossa kyseisen palvelun tarjoajalla ei ole määräysvaltaa kyseisten palvelujen olennaisiin ominaispiirteisiin, on edellä mainituissa säännöksissä tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelu.

⁶⁹ Ks. Crabit, E., "La directive sur le commerce électronique: le projet 'Méditerranée'", *Revue du droit de l'Union européenne*, 2000, nro 4, s. 791, ja Kightlinger, M. F., "A Solution to the Yahoo! Problem? The EC E-Commerce Directive as a Model for International Cooperation on Internet Choice of Law", *Michigan Journal of International Law*, 2003, nide 24, nro 3, s. 737.

- 2) Direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että muu jäsenvaltio kuin se, jonka alueelle palvelun tarjoaja on sijoittautunut, ei voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa tällaisten palvelujen tarjoamisen vapautta vetoamalla viran puolesta ja ilman aineellisten edellytysten arviointia tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajaa vastaan kiinteistöä ja liikeomaisuutta koskeviin liiketoimiin liittyvän toiminnan harjoittamisen edellytysten sääntelystä 2.1.1970 annetussa laissa nro 70-9 asetettujen kaltaisiin vaatimuksiin, jotka koskevat kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista.